

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 48. broj

28. studenoga 2024.

cijena 300 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

XVII. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP

8. i 9. stranica

Tamburaška noć u Baji

6. stranica

Narodnosni susret Sambotelške biskupije

11. stranica

Kup podravskih ribiča

12. stranica

U iščekivanju

U nedjelju ćemo zapaliti prvu svijeću na adventskom vijencu i tako stupiti u razdoblje iščekivanja božićnih blagdana. U obiteljima u kojima ima djece to je razdoblje posebno veselo. U zraku se osjeća da roditelji nešto pripremaju, nešto taje, razgovaraju o nadolazećim blagdanima. U obiteljima u kojima još nema djece ili su ona već „izletjela iz gnijezda“ više je vremena za duhovnu pripremu. Razdoblje iščekivanja božićnih blagdana uvijek me podsjeća na cijeli naš život u kojem uvijek nešto čekamo od samog začeca ljudskog bića i time kao da ubrzavamo sebi dolazak zadnje ure života. Ali naravno, ni ja se ne mogu oduprijeti tim iščekivanjima, što je potpuno normalno. Ljudsko biće uvijek želi napredovati, uvijek zamisli nešto što želi postići i tako neprestano svoj život živi u iščekivanju nečega. U suprotnome, kad ne bismo ništa željeli, ne bismo ništa iščekivali. To bi značilo da smo duševno bolesni. Ipak, ponekad me muči to stalno iščekivanje nečega jer kao da sve više iščekujemo, kao da sve više želimo da nam se ostvari, kao da se ne možemo zasititi. Samo ubrzavamo tempo, pogotovo mladi naraštaji koji bi željeli preskočiti ljestvicu postupnog razvoja, koji bi odmah željeli dobiti ono što su zamislili. Kad shvate da za nešto doista treba duže iščekivanja, postanu nervozni, nezadovoljni, razočarani. Nekako ne shvaćaju svrhu iščekivanja, u čemu nije najvažnije ono što se postigne ili dobije nego sam proces. Ako previše toga želimo postići i previše toga iščekujemo, osjećat ćemo stres i nelagodu jer ljudsko biće ipak ima svoje granice, a to shvati tek kad mu se nakupe mnoge stvari. Ljudi postaju pohlepni i u iščekivanju. Na to ih tjera i društvo. Iritira me što u trgovinama već oko Svih svetih izlažu božićne predmete. Zašto se ne može pričekati pravo vrijeme došašća? Zapravo, cijeli život provodimo tako da si zadajemo rokove ili nam ih neki drugi zadaju. Jurimo da bismo ih ispunili, iščekujemo da i to prođe, a ljepotu iščekivanja pravih stvari zanemarujemo. Naravno, u životu imamo mnoštvo obveza koje je potrebno ispuniti i iščekujemo da ih ispunimo, ali često si sami zadajemo neke želje i iščekujemo da se ispune. Možda će nam iščekivanje donijeti zadovoljstvo ako postavimo realna iščekivanja, ona koja će nas zadovoljiti i tijekom njihova postizanja.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Kad onda bivši predsjednik veli, da je odbor dobro raspodiljen po starosni grupa, onda to sigurno odgovara raspodiljenju po starosti unutar HKD-a. U drugi krugi bi se to sigurno drugačije komentiralo.“

Iznenadila sam se. Čitam tjednu kolumnu urednice Hrvatskih novina i doznajem kako jedno od društava Hrvata u Austriji, koje samo sebe definira kao najstarije hrvatsko društvo u Gradišću, ima otprilike 2200 članova te na godišnjoj razini za projekte i priredbe raspolaže s otprilike 550 000 eura. To je civilno društvo nakon 15 godina mijenjalo predsjednika.

Osvrćući se na generalnu sjednicu društva u svojoj tjednoj kolumni, moja kolegica po peru, glavna urednica, pomalo se čudi: „Sjednica u Klimpuhu je bila dobro pohodjena, sva mjesta do zadnjega zauzeta. Sjednica je isto dala dobru sliku o stanju gh aktivističke scene. Čula sam jednoga člana HKD-a na sjednici reći, da se na demografiji more okripiti. Naravno sarkazam. Sad ali nije tajna, da se stanovništvo smanjuje, a u slučaju gh još dodatno utiče činjenica asimilacije na moguće članove HKD-a. Kad onda bivši predsjednik veli, da je odbor dobro raspodiljen po starosni grupa, onda to sigurno odgovara raspodiljenju po starosti unutar HKD-a. U drugi krugi bi se to sigurno drugačije komentiralo.“

HKD kot se je moglo čuti u izvješćaju presadjuje svako ljeto kih 550.000€ u različne projekte i priredbe. To je čuda i na projektnoj i na financijskoj strani. Ovakove svote i bezbroj priredab i projektov izazivaju obično čuda reakcijov i pitanj. Ov put ne. Generalna sjednica je ostala nima. More se to smatrati cjelokupnim stanjem naše zajednice?

Zanimanje na temi je veliko, zanimanje na jeziku po sebi je sigurno u prisposdobi s prošlimi desetljeći naraslo, još i zanimanje na knjiga, priredba i tečajji je ovde. Ča fali

je zanimanje za društveno djelovanje. Fali kritička masa, ka redovito ocjenjuje projekte i ju sa svojom kritikom poboljša i falu kreativne i inovativne ideje različnih ljudi.

To primarno ne znači, da postojeće ideje nisu dobre. To samo znači, da bi moglo biti već diskusije. Onda bi se člani morebit aktivirali, ako bi vidili, da svojim glasom moru ča pridonesti morebit još i minjati. Zvana toga bi se krozato uključio već-ki u program.

Aktivna suradnja se more naučiti, triba samo peldodavne primjere. I nepostojeća kultura kritike ne na peršonskoj nego na sadržajnoj razini se more aktivno podupirati i potribovati od članov. To je pravda naporno za odbor i za obične člane. Ali rodit čedu se iz takovoga diskursa vridna poboljšanja. To valja za sve strukture u našoj zajednici.

Joži Buranić će preuzeti HKD ‘u boljem stanju’, neg je je Horvat preuzeo. To je morebit istina. Izazov dojdjučih ljet će biti aktivirati kotrige na suradnju i aktivno premišljanje. Ako se kani opet jače političko agirati i potribovati, onda nisu samo potribni kotrigi, nego pred svim glasna masa, ka će se stati za svoje ideje i želje.“

Kako kaže Tereza, za napredak su potrebni ljudi, mnogi ljudi, glasni ljudi, a ne samo članovi. Ljudi (članovi) koji će stajati iza svojih ideja i želja. To je temelj civilnog udruživanja. Rasprava i razmjena mišljenja članova. Aktivnost. Uvažavanje drugih. Uključivanje, a ne isključivanje. Uvažavanje drugog mišljenja. Kritična masa koja redovito ocjenjuje rad, rad koji sa svojom kritikom unapređuje jer nedostaju kreativne i inovativne ideje „različnih ljudi“.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Susret Andreja Plenkovića i Ivana Gugana

BUDIMPEŠTA – Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković sudjelovao je 7. i 8. studenoga na sastanku na vrhu europske političke zajednice i neformalnom sastanku Europskog vijeća u Budimpešti. Kako doznaje Hrvatski glasnik, tom prilikom na marginama spomenutog događanja našao je vremena te se sastao i s predsjednikom HDS-a Ivanom Guganom. Predsjednik Ivan Gudan obavijestio ga je o trenutnom stanju Hrvata u Mađarskoj, a hrvatski je premijer obećao da Hrvati u Mađarskoj i nadalje mogu računati na pomoć hrvatske vlade u svojim programima i projektima.

Na sastanku na vrhu europske političke zajednice raspravljalo se o europskim sigurnosnim izazovima, uključujući rusku agresiju na Ukrajinu, eskalaciju na Bliskom istoku, ilegalne migracije, kao i o pitanjima gospodarske sigurnosti i povezanosti u kontekstu energije, prometa, IT-ja i globalne trgovine. Čelnici EU-a na neformalnom sastanku Europskog vijeća razgovarali su, među ostalim, o odnosima s SAD-om nakon izbora te izvješću Marija Draghija o konkurentnosti Europe u odnosu na druge zemlje i na globalne okolnosti.

Ivan Gudan i Andrej Plenković

Toga je dana u Budimpešti snimljena i videoporuka koja je prenesena okupljenima na proslavi Dana Hrvata u Sambotelu. Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković, čestitajući hrvatskoj zajednici u Mađarskoj Dan Hrvata, u videoporuci je među ostalim rekao: „Drago mi je da svojim aktivnostima čuvate hrvatski identitet, kulturu, jezik, našu povijest i baštinu. Hrvatska

vlada sa svim svojim ministarstvima i Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske posvećena je unapređenju suradnje i podrške vašim projektima. Trudit ćemo se da naša komunikacija kao i suradnja kroz Savjet Vlade RH za Hrvate izvan RH bude intenzivna i na korist Hrvata u Mađarskoj.”

Branka Pavić Blažetin • Foto: HDS

Prezentacija pomoćnog školskog materijala za drugi razred u Vlašićima

U Vlašićima na otoku Pagu 20. rujna održana je prezentacija novih pomoćnih materijala za učenike drugog razreda osnovne škole namijenjenih učiteljima koji rade u hrvatskim školama u Mađarskoj. Autorice Klara Marić i Tea Stjepić predstavile su nastavak svoje uspješne serije knjiga koje su prošle godine izazvale velik interes među učiteljima i roditeljima.

Nove knjige – *S(l)ovarica 2*, *Sveznalica* i *Čitalica* – osmišljene su kako bi učenicima olakšale usvajanje osnovnih vještina čitanja, pisanja i općeg znanja te su prilagođene uzrastu i potrebama učenika drugog razreda.

Autorice su istaknule kako su pozitivne reakcije na prvu seriju knjiga bile poticaj za nastavak projekta, a nova izdanja donose još inovativnije metode učenja. Poseban naglasak stavljen je na prilagodbu materijala učenicima u hrvatskim školama izvan granica Hrvatske, čime se dodatno podržava očuvanje hrvatskog jezika i kulture u susjednim zemljama.

Prezentacija je održana u ugodnom ambijentu, a prisutni učitelji pokazali su velik interes za nove materijale, koji će uskoro po-

stati važan dio nastave u mađarskim školama s hrvatskim programom.

Uredništvo

KOLJNOF SPREMAN POMOĆI

Kako donosi HINA, na području Jablanice i Fojnice u poplavama i odronima koji su pogodili BiH poginuo je veliki broj ljudi. U poplavljenom području nalazi se i prijateljsko naselje našeg Koljnofa Kiseljak.

Kako je na svojoj Facebook stranici objavio načelnik Koljnofa Matija Firtl, sa šokom i zabrinutošću Koljnofčani prate situaciju s poplavama u Bosni i Hercegovini. U poplavljenom području nalazi se i njihovo prijateljsko naselje Kiseljak. Firtl je hitno sazvaio izvanrednu sjednicu zastupničkog tijela mjesne samouprave kako bi se odlučilo kako mogu pomoći nastradalom području u Kiseljaku te je inicirao i moguće načine pružanja humanitarne pomoći na državnoj razini. Mjesna samouprava Koljnofa 7. listopada održala je izvanrednu sjednicu na kojoj je donesena odluka kako će se žurno uplatiti novčana pomoć od 1 milijun forinti prijateljskom naselju Kiseljak.

Branka Pavić Blažetin

USAVRŠAVANJE NASTAVNIKA U MATIČNOJ DOMOVINI 2024.

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra i ove je godine održano tradicionalno usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini u Vlašićima na otoku Pagu u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj. Trajalo je od 19. do 22. rujna.

Zajednički rad

Na usavršavanju je sudjelovalo ukupno 45 učitelja iz hrvatskih dvojezičnih škola i škola s predmetnom nastavom iz svih regija Mađarske gdje žive Hrvati. Program je ostvaren uz potporu Vlade Mađarske i Fonda „Gábor Bethlen“.

Usavršavanju su nazočili predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković i predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Hrvatske državne samouprave Joso Ostrogonac.

Nakon svečanog otvaranja i uvodnih riječi ravnateljice Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös zamjenik predsjednika Centra Klebersberga Balázs Péterffy održao je informativnu prezentaciju o promjenama i izazovima u školskoj godini 2024./2025.

Drugi dan započeo je predstavljanjem novih pomoćnih materijala za učenike drugog razreda osnovne škole koji su namijenjeni učiteljima u hrvatskim školama u Mađarskoj. Autorice Klara Marić i Tea Stjepić, učiteljice u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji Mate Meršića Miloradića u Sambotelu, predstavile

Predavanje

su nastavak svoje uspješne serije knjiga koje su prošle godine izazvale velik interes među učiteljima i roditeljima. Nove knjige, S(l)ovarica 2, Sveznalica i Čitalica, osmišljene su kako bi učenicima olakšale usvajanje osnovnih vještina čitanja, pisanja i općeg znanja te su prilagođene uzrastu i potrebama učenika drugog razreda.

Radno

Prisutni učitelji pokazali su velik interes za nove materijale koji će, nadajmo se, uskoro postati važan dio nastave u mađarskim školama s hrvatskim programom. Poseban naglasak stavljen je na prilagodbu materijala učenicima u hrvatskim školama izvan granica Hrvatske, čime se dodatno podržava očuvanje hrvatskog jezika i kulture u susjednim zemljama.

Edukacija je nastavljena u obliku radionice „Dobre prakse“ na kojoj su kolege podijelili svoja iskustva stečena tijekom nastave hrvatskoga jezika. Radionice su vodile ravnateljice hrvatskih narodnosnih škola u održavanju Hrvatske državne samouprave: Edita Pauković Horvat, Janja Živković Mandić te Marija Žužić Kovač, a na radionicama su sudjelovale i svoju dobru praksu prezentirale nastavnice Katica Hergovich, Klaudia Radits Schmatovich, Biserka Brantner Kolarić, Veronika Vuk-Hans, Marija Kovačev Milanković i Zsanett Vörös.

Maja Firić, nastavnica u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji Mate Meršića Miloradića, održala je prezentaciju „Mali jezični savjetnik“ i skrenula pozornost na poštovanje gramatičkih i pravopisnih pravila te pravilno pisanje pojedinih riječi i izraza.

Nakon ručka polaznicima je omogućeno slobodno vrijeme, koje su mogli provesti u posjetu gradu Pagu.

Navečer je Igor Ilić, učitelj razredne nastave u Osnovnoj školi Sikirevci te profesor plesa, održao prezentaciju „Hrvatski folklor kroz četiri plesne zone“. Zatim su u okviru radionice sudionici vježbali korake i hrvatske plesove iz cijele Hrvatske. Vesela atmosfera na radionici nastavila se

i poslije uz glazbu, pjesmu i druženje svih prisutnih.

Jutarnje zagrijavanje vodila je Janja Tomola, nastavnica u obrazovnom centru Miroslava Krleže. Istodobno je pokazala igrice i vježbe za svakodnevnu uporabu za izgradnju zajedništva u školi i razvijanje socijalnih kompetencija učenika.

Tako je nakon zajedničke igre treći dan započeo predavanjem „Teorijska počela Priručnika za provoditelje aktivnosti projekta Erasmus+ DEAL“ dr. sc. Lidije Cvikić s Učiteljskog fakulteta iz Zagreba i dr. sc. Tamare Turza Bogdan s Učiteljskog fakulteta iz Čakovca.

Nakon pauze predavačice su nastavile s radionicama na temu „Integriranost i transdisciplinarnost u nastavi hrvatskoga kao manjinskoga jezika“ u jednoj skupini te s temom „Komunikacijski pristup poučavanju gramatike u nastavi hrvatskoga kao manjinskoga jezika“ u drugoj.

Predavačice su prijedodne zaokružile predstavljanjem svoje knjige „Dijete, jezik, pismenost“.

Sudionici usavršavanja

Poslijepodne nastavnicima je bio organiziran program u Zadru.

Večer posljednjeg dana usavršavanja završila je također plesom. Profesor plesa Igor Ilić sudionike je upoznao s dječ-

jim folklorom i dječjim igrama u okviru predavanja i radionice, zatvarajući tako uspješno usavršavanje u ugodnom ambijentu i druženju sudionika.

Zsanett Vörös • Foto: Organizatori

Program Hrvatske matice iseljenika održan u Koljnofu

Hrvatska matica iseljenika u suradnji s Osnovnom školom i čuvarnicom Mihovila Nakovića te Hrvatskom samoupravom Koljnofa organizirala je i provela program za djecu i učitelje. Program je održan 4. listopada 2024. u Osnovnoj školi i čuvarnici Mihovila Nakovića u Koljnofu, a sastojao se od multimedijске izložbe „Igračka u srcu inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom“ s likovnom radionicom za djecu te predstavljanjem Matičina priručnika „Sasvim drukčiji jezik“ s radionicama za učitelje.

Na svečanom otvorenju izložbe „Igračka u srcu“, na kojoj su predstavljeni pobjednički likovni, multimedijски, fotografski i literarni radovi djece iz hrvatskih zajednica diljem svijeta, nazočnima su se prigodnim riječima obratile ravnateljica Osnovne škole i čuvarnice Mihovila Nakovića Agica Šarkozi i rukovoditeljica Odjela za obrazo-

Sudionici likovne radionice

Matičin priručnik „Sasvim drukčiji jezik“ u rukama učitelja

vanje i znanost Hrvatske matice iseljenika Lada Kanajet Šimić.

U iznimno veselom ugođaju učenici i učitelji s velikim zanimanjem razgledali radove. U nastavku programa uslijedile su likovne radionice za učenike koje je vodila likovna pedagoginja Tajana Brnić Zidarić, a za učitelje je upriličeno predstavljanje priručnika „Sasvim drukčiji jezik“ s radionicom koju je vodila prof. dr. sc. Tamara Turza Bogdan.

Nakon programa nastavljena je razmjena mišljenja i ideja kao i razgovor o nastavku suradnje. Učitelji su istaknuli veliku važnost takvih programa jer im pružaju dodatna znanja i daju motivaciju za kreativniji rad.

Izvor: HMI

Hrvatske glazbene večeri 2024.

Tamburaška noć u Baji

U okviru serije „Hrvatske glazbene večeri 2024.“ u subotu 19. listopada u Baji je priređena Tamburaška noć s cjelovečernjim koncertom. Najpopularnija i najposjećenija priredba Kulturnog centra bačkih Hrvata ponovno je okupila stotinjak bačkih Hrvata iz Baje i okolnih naselja koji su uistinu mogli uživati u tamburaškoj glazbi, melodijama i pjesmama.

Sudionike i posjetitelje srdačno je pozdravio ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković, koji je među ostalim istaknuo da je od samih početaka cilj glazbenih večeri dati priliku mladim nadarenim glazbenicima za predstavljanje uz nastup već afirmiranih i poznatih glazbenika, orkestra, pjevačkih zborova i solista.

Tako se ove večeri u Kulturnom centru bačkih Hrvata prvi put predstavio TS „Danubia“ iz Čikuzde (Sükösd), koji je izveo tamburaške melodije i plesnu glazbu bunjevačkih Hrvata iz Baje i okolnih naselja. Cilj je orkestra koji se sastoji od učenika Katoličke osnovne škole Naše Gospe prije svega upo-

Marko Križanović i pečuški TS „Misija“

TS „Danubia“ iz Čikuzde

znati, naučiti i što izvornije odsvirati bačke tamburaške melodije, a svojom važnom zadaćom smatra upoznati širu publiku s tamburaškom glazbom etničkih skupina koje žive u Bačkoj – tamburašku glazbu Hrvata i drugih južnoslavenskih naroda, Roma i Mađara. Tamburaše su pripremili učitelj tambure Zsolt Nébl i mentor Ferenc Mihálovics.

Uslijedio je nastup solista Marka Križanovića iz Subotice u pratnji pečuškog TS-a „Misija“. Kako je uz ostalo kazano u najavi, Marko Križanović rođen je u Subotici, a desetak godina aktivno se bavi pjevanjem starogradske i narodne pjesama. Proteklih nekoliko godina sudjelovao je na nekoliko glazbenih festivala i koncerata ostvarivši zapažene nastupe. Prvi solistički koncert imao je 2019. godine u suradnji i uz klavirsku pratnju Šandora Kolompara, ostvarivši projekt pod nazivom „Panonski evergreen“.

Aktivno sudjeluje i u radu katedralnog zbora „Albe Vidaković“ i zbora „Collegium Musicum Catholicum“ kao član i solist. Nastupao je na zabavama, proslavama, festivalima i koncertima u BiH, Hrvatskoj i Mađarskoj. Na repertoaru su im starogradske, zabavne i narodne melodije, a 2022. druge imali su koncert u Gradskoj kući u Subotici s 26 poznatih starogradske, zabavnih i narodnih pjesama u njihovu aranžmanu i obradi s primjesama džez, bluz, fankija i swinga, ne narušavajući izvorni zvuk. Dobru suradnju ostvaruje i s Tamburaškim sastavom „Misija“ iz Pečuha, s kojim nastupa na festivalima i koncertima u Srbiji, Hrvatskoj, Slovačkoj, Mađarskoj. Pjesmu u izdanju Croatia Recordsa „Njeni svatovi“ objavio je 2023. godine, a za nju objavljuje i spot. Iste godine proslavio je deset godina pjevanja svečanim koncertom u Gradskoj kući u Subotici na ko-

jem su mu gosti bili najbliži suradnici – klavirist Šandor Kolompar i Tamburaški sastav „Misija“. Sljedeće godine nastupao je na festivalima tamburaške glazbe u Hrvatskoj: u Kaptolu, Pitomači, Požegi i Gospiću, gdje je prikazao autorski rad s novim pjesmama. U suradnji s harmonikašem Radovanom Marićem u organizaciji HKC-a „Bunjevačko kolo“ ostvario je koncert „Večer sevdaha“.

Dio publike i uzvanika

Uz hrvatske starogradske, zabavne, narodne melodije i pjesme, hrvatske tamburaške uspješnice, ali i vlastite skladbe Marko Križanović u pratnji pečuškog TS-a „Misija“ dao nam je uvid u njegov raznovrstan solistički repertoar.

Publika u dupkom punoj dvorani Kulturnog centra bačkih Hrvata u Baji nagradila ih je velikim pljeskom, na kraju i pozivom na bis.

Dodajmo kako je program ostvaren uz potporu Vlade Mađarske putem natječaja NKUL-KP-1-2024/2-000272.

S. B.

Spomen-ploča učitelju i kantoru Ladislavu Matušeku

U organizaciji Hrvatske samouprave Pečuha u dvorištu Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa 26. rujna otkrivena je spomen-ploča učitelju i kantoru Ladislavu Matušeku. Spomen-ploču postavila je pečuska hrvatska samouprava.

Predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin rekao je okupljenima da su odlučili na zidu u dvorištu Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa postaviti spomen-ploče zaslužnim Hrvatima koji su pridonijeli očuvanju hrvatskoga jezika i kulture u Pečuhu, županiji i šire.

Prva spomen-ploča postavljena je novinaru, etnologu i književniku Đuri Frankoviću 2018. godine, zatim novinaru i pedagogu Stanku Kolaru 2020. godine, pedagogu Ivanu Guganu 2021. godine te koreografu, pedagogu, utemeljitelju i prvom ravnatelju Hrvatskog kazališta u Pečuhu Antunu Vidačeviću 2023. godine.

Svečani govor održala je članica Ženskog pjevačkog zbora „August Šenoa“ Marija Bošnjak, a taj je zbor prigodnim pjesmama i obogatio svečanost. U svojem je govoru Marija Bošnjak rekla:

„Meni je pripala čast u povodu otkrivanja spomen-ploče učitelju, kantoru i zborovodi Ladislavu Matušeku prisjetiti se njega i njegova djelovanja.

Prvi bliži kontakt s Gospodinom – kako su ga u Ati zvali – bio je kod moje nove obitelji u Ati. Bila sam na porodiljnom kad je jednog dana došao kod nas. Mislila sam da traži moju svekrvu, ali brzo mi je objasnio cilj svojeg dolaska: 'Čuj, mlada snašo, čuo sam kako lijepo znaš pjevat i da u svatovima u kolu dođe Tončika Kovač i stane pored tebe, a ti pjevaš prigodne pjesme. Ajde i meni otpjevaj neke, a ja ću snimiti na kazetofon.' Bila sam uzbuđena, ali nisam smjela odbiti njegovu molbu. 'Ej, kad zapjevam, kano malo vraže, svi me momci oko kola traže, di je mala što je zapjevala...'"

Drugi naš posebniji susret bio je kad sam kao voditeljica Hrvatskog vrtića organizirala usavršavanje o narodnim običajima i glazbi. Posjetila sam čika Ladislava u njegovu pečuskom domu. Na prvu riječ odazvao se mojoj molbi. Budući da je to usavršavanje bilo jako zanimljivo, rodila se ideja da organiziramo pjevački zbor od djelatnika vrtića. Čika Ladislav ponekad bi dolazio da nam pomogne.

I tako je moj vremeplov stigao do 1982. godine, kad se otvorio Hrvatski klub, a mi (zbor) smo se preselili u tu novu zgradu. Uz djelatnike vrtića pridružile su se i druge Hrvatice koje su se nastanile u Pečuhu iz raznih hrvatskih naselja. I tako su dan po dan bile probe i slijedili bezbrojni nastupi u hrvatskim

Dio okupljenih

naseljima u Mađarskoj, bivšoj Jugoslaviji, Italiji i Finskoj. Osim narodnih pjesama ponekad smo pjevale i u crkvama, tako u Pécs-Szabolcsu, u augustinskoj crkvi, u Kertvarošu i na kraju, pa i dandanas, u franjevačkoj crkvi.

Nažalost, život ne traje beskrajno, pa se tako i naš zborovođa razbolio i sve rjeđe dolazio na naše probe. Jednom, kad je već bio u lošem zdravstvenom stanju, nazvao me i dao zadnju uputu: 'Molim te, nemojte nikad dati u zaborav sve ono narodno i glazbeno blago što ste naslijedili od vaših predaka. Na tebe ostavljam ovaj zadatak, a ti se pobrini kako bi imala nasljednike kojima ćeš predati'.

Dragi naš čika Ladislave!

Mislim da sam dosad ispunila Vašu želju i nastojim i nadalje držati se toga: pjeva sa mnom moja kći, sin mi je svirač, najstariji unuk pjeva u udvarskom muškom zboru, a i ostali moji unuci gaje narodni ples i pjesmu.

U ime pjevačkog zbora 'August Šenoa' zahvaljujem pečuskoj hrvatskoj samoupravi na spomen-ploči koju sad otkrivamo."

Spomen-ploču otkrili su predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin u društvu kćeri i unuke Ladislava Matušeka.

LADISLAV MATUŠEK rođen je 21. ožujka 1915. u Tótszentpálu, a preminuo je 16. veljače 1996. godine u Pečuhu. Osnovno obrazovanje stekao je u rodnom selu, u kojem su nekad živjeli Hrvati. Nakon šest razreda opće škole odlazi u građansku školu u Marcali, odakle pak u školu za učitelje pečuske biskupije. Godine 1939. zapošljava se u Kukinju kao učitelj. U Kukinju je učitelj i kantor.

Otkrivanje spomen-ploče

Nezadovoljan stanjem, u studenom dobiva premještaj u Atu. U Ati ostaje do mirovine 1977. godine i zatvaranja atske škole. U jesen 1977. godine seli se u Pečuh, gdje živi do smrti. Pokopan je u Pečuhu. Njegov učiteljski rad u Ati bio je u znaku očuvanja kulture i običaja bošnjačkih Hrvata u tom mjestu. Skupljao je predmetnu i duhovnu građu, narodne nošnje, plesove, pjesme, notirao. Utemeljio je školsku plesnu skupinu i zbor odraslih. Plesna skupina djelovala je desetak godina od šezdesetih do sedamdesetih godina. Poznati Trio iz Ate djelovao je pod njegovom rukom. Priređivao je izložbe u mjesnom domu kulture od sakupljenog materijala. Utemeljio je i seoski muzej. Nakon preseljenja u Pečuh dugi niz godina vodio je Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ i radio kao kantor u pečuskim crkvama, pa tako i na svetim misama na hrvatskom jeziku koje su se tad jedanput mjesečno održavale u augustinskoj crkvi.

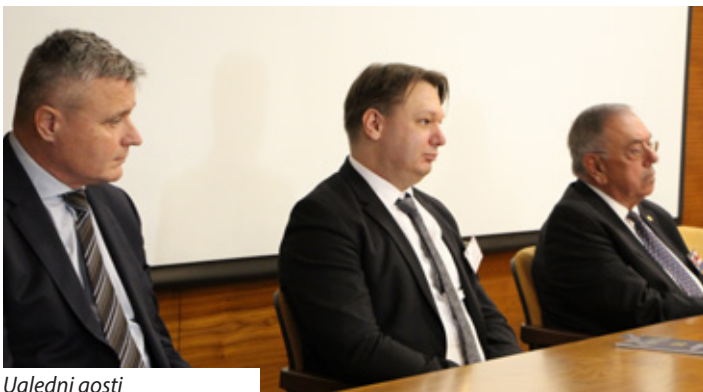
Branka Pavić Blažetin

XVII. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP

U organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Katedre za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Slavističkog odbora Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Pečuhu je 18. i 19. listopada 2024. održan XVII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup.

Skup su pozdravili predsjednik Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti Gábor L. Kovács, dekan Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu Krisztián Bene, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i generalni konzul Drago Horvat.

Plenarna predavanja održali su Ivan Marković (Zagreb): „75. obljetnica Katedre za hrvatski standardni jezik Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu“, Silvestar Balić (Pečuh): „20 godina Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj“ i Stjepan Blažetin (Pečuh): „75. obljetnica Katedre za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu“.

Ugledni gosti

Upriličena je i kratka promocija knjižice pod nazivom „Katedra za hrvatski jezik i književnost 75“, koju je predstavila urednica Timea Bockovac.

Nakon svečanosti otvaranja skupa slijedila su plenarna predavanja, a potom dvodnevni rad u sekcijama. Posebice su vrijedna bila izlaganja sudionika koji su tematizirali jezik, jezičnu problematiku, književnu baštinu i kulturu Hrvata u Mađarskoj. Sudionici skupa prvoga su dana u Hrvatskom kazalištu Pečuh pogledali kazališnu predstavu Ribe Elaine May u prijevodu i režiji Čarne Kršul.

Među nadasve korisnim izlaganjima posebno treba istaknuti sudionike iz redova Hrvata u Mađarskoj te sudionike iz Hrvatske, Austrije, Srbije, Bosne i Hercegovine koji su tematizirali pitanja i probleme Hrvata u Mađarskoj, hrvatski standardni jezik, hrvatski kao manjinski i strani jezik, očuvanje identiteta i stvaranje imidža, mjesne govore Hrvata u Mađarskoj, povijest Hrvata u Mađarskoj, književnost Hrvata u Mađarskoj, rječničke i bibliografske natuknice s posebnim osvrtom na Hrvate u Mađarskoj.

Imena predavača i naslovi predavanja: Maja Matijević (Zagreb): „Rječnik za učenike hrvatskoga kao inoga jezika“; Katja Bakija (Dubrovnik) i Marija Konsuo Kuzmanić (Dubrovnik): „Motivacije za učenje hrvatskog kao stranog jezika stipendista Središnjeg državnog ureda na Sveučilištu u Dubrovniku“; Barbara Riman (Ljubljana – Rijeka): „Izazovi učenja slovenskog kao manjinskog jezika u Hrvatskoj“; Vjekoslav Blazsetin (Zagreb – Pečuh) i Maja Matijević (Zagreb): „Nacrt upitnika za propitivanje utjecaja mađarskoga kao većinskoga na hrvatski kao manjinski jezik“; Zrinka Fišer (Slavonski Brod): „Uloga društvenih mreža, stručne literature i sekundarnih kognata u formalnom i akademskom opismenjavanju“; Ana Le-

hocki-Samardžić (Osijek), Gordana Lesinger (Osijek) i Zlata Berkeš (Velika Pisanica): „Očuvanje identiteta i imidž Mađara u Hrvatskoj: analiza korištenja vlastitih imena u emisiji *Drávatáj*“; Eszter Tamaskó (Rijeka): „Rijetki pisani tragovi dušnočkog rackog govora: iseljenička pisma iz Amerike“; Ernest Barić (Pečuh): „Tragom ogulinskih i otočkih Hrvata preseljenih 1715. godine u naselja Bikalu i Aljmaš u sjevernom dijelu Baranjske županije u Mađarskoj“; Robert Hajszan (Güttenbach): „Austrijsko-hrvatski povijesni dodiri i naseljenje gradišćanskih Hrvata“; Mirko Ćurić (Đakovo): „Đuro Franković kao istraživač manjinskih usmeno-književnih oblika“; Kristian Lewis (Zagreb) i Filip Škiljan (Zagreb): „Hrvatsko nacionalnomanjinsko nazivlje kao područje terminološkoga usustavljanja“; Ljubica Josić (Zagreb): „Filološki prinos Ivana Mokutera“; Bernadett Zadrovich (Prisika): „Nadgrobnici natpisi u grobljima gradišćanskohrvatskih naselja“; Đuro Blažeka (Zagreb): „Pseudoanalogonimija između različitih mjesnih govora u međimurskom dijalektu“; Filip Galović (Zagreb): „Pogled u mjesne govore slavonske Posavine danas“; Jadranka Mlikota (Osijek) i Rene Čipanjanja (Budimpešta): „O počecima gramatikografskoga opisa mađarskoga

TRENUTAK ZA PJESMU

Kučica, a odveć golema

Pošetao Sokrat sa mladim Harmidom⁹
Po morskome žalu.

I stigli do mjesta gdje radnici neki
Svršavali kuću i tijesnu i malu.

– Gle – prozbori meštar – to za mene grade,
I kućica ova moj novi je dom.

– Zar tako malena? Ta jedva ćeš smjestit
Još trojicu ljudi na prostoru tom.

– Ti ispravno sudiš, Harmide moj mili!
Tuj mogo bih smjestit još trojicu ljudi –

No tako ti bozi milostivi bili,
Ti; kad uzgradiš, oprezniji budi.

Nek ti je kuća još manja, još uža!
Jer, eto, ja tražim tri iskrena muža,

Da iskreni druzi na sutrašnji dan
Napune sa mnom taj maleni stan.

No kuća je ova i odveć golema,
Jer trojice takvih za Sokrata nema.

Ivana Brlić-Mažuranić

Dio sudionika

jezika na hrvatskom jeziku"; Zorica Jurčević (Petrinja): „Biblijska alegorija u Nazorovoj pjesmi *Cvrčak*“; Vlasta Markasović (Vinkovci): „Komično-ironijski modusi Matoševog pjesništva“; Lilla Trubics (Pečuh): „Medijska reprezentacija Marije Jurić Zagorke u Mađarskoj“; Sanja Vrcić-Mataija (Gospić): „(Re) prezentacija zavičajnog prostora – prilog poetici zavičajnosti u hrvatskoj dječjoj književnosti“; Andor Végh (Pečuh): „O svatovskim napjevima šokačkih Hrvata u Baranji“; Ivan Benčik (Subotica): „Književno-esejistički sadržaji u tjedniku *Hrvatska riječ* te njegovim podliscima za djecu i mlade *Hrcko* i *Kužiš!*“; Boris Kiš (Pečuh) i Kristina Kiš (Osijek): „Prijevodi s mađarskog na hrvatski i s hrvatskog na mađarski jezik u 20. i 21. stoljeću“; Branimir Kopilović (Subotica): „Izložbena aktivnost Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od 2009. do 2023. godine“; Denis Njari (Osijek): „Na putu prema dolje: Erdutsko vlastelinstvo 1847. godine“; Ladislav (László) Heka (Segedin): „Ivana Brlić Mažuranić – politička profilacija brodske obitelji Brlić“; Vesna Vlašić (Požega): „Duh vremena kroz spomenarske zapise Ivane Brlić Mažuranić i obitelji Brlić“; Branko Ostajmer (Zagreb): „Vatroslav Brlić kao političar i njegova uloga u hrvatsko-mađarskim odnosima“; Paula Rem (Osijek) i Goran Rem (Osijek): „Komunikologija, sociologija i filozofija Ivane Brlić Mažuranić“; Ante Bežen (Zagreb): „Ivana Brlić Mažuranić u identitetu hrvatske književnosti“; Ivan Stipić (Slavonski Brod): „Ivana Brlić-Mažuranić u svjetlu suvremene onodobne nacionalne književne kritike“; Perina Meić (Mostar): „Ivana Brlić Mažuranić i bosanski franjevci – korespondencija i književne veze“; Sanja Jukić (Osijek): „Stripovne adaptacije *Priča iz davnine* i *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića* Ivane Brlić Mažuranić“; Emina Berbić Kolar (Osijek): „Je li Ivana Brlić-Mažuranić kori-

stila slavonski dijalekt u svome jezičnom izričaju odnosno pripovjednom diskursu?“; Sanda Ham (Osijek): „Jezik *Valjanih i nevaljanih, pripoviedaka i priča i pjesmica za dječake* Ivane Brlić Mažuranić“; Tamara Jurkić Sviben (Zagreb): „Glazbeni i recepcijski aspekti melodrame *Šuma Striborova* Božidara Širole na tekst Ivane Brlić Mažuranić“; Martina Mičija (Zagreb): „Bajka kao glazbena inspiracija u klasičnoj glazbi u kontekstu skladbi inspiriranih djelima Ivane Brlić-Mažuranić“; Martina Kolar Billege (Zagreb) i Vesna Budinski (Zagreb): „Stvaranje metateksta na temelju književnoga djela Ivane Brlić-Mažuranić *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*“; Morana Plavac (Baja): „Kulturne specifičnosti u prijevodu dječjega romana *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* na mađarski jezik“; Timea Bockovac (Pečuh): „Hlapić ili Dikics? Antroponimi u mađarskom prijevodu romana *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*“; Sonja Đelatović (Osijek): „O prevo-

đenju kulturnospecifičnih izraza Novakova romana *Črna mati zemla* na mađarski i engleski jezik“; Ivana Buljubašić Srb (Osijek): „Tematološko-naratološka komparativna analiza romana *Velika bilježnica* Ágote Kristóf i *Divlje guske* Julijane Adamović“.

Zatvarajući dvodnevni znanstveni skup, ravnatelj Znanstvenog Zavoda Hrvata u Mađarskoj i voditelj Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu dr. sc. Stjepan Blažetin rekao je: „Nadam se da ste se dobro osjećali. Čuli smo dosta različitih izlaganja, a posebno je bilo dobro to što smo imali jednu zajedničku temu i njoj pristupili interdisciplinarno. To nedostaje drugim konferencijama. Želimo raditi upravo ovakve konferencije, kad možemo osvijetliti različite teme s različitih aspekata. Iščekujemo vaše radove za zbornik koji će biti objavljen iduće godine“.

Branka Pavić Blažetin

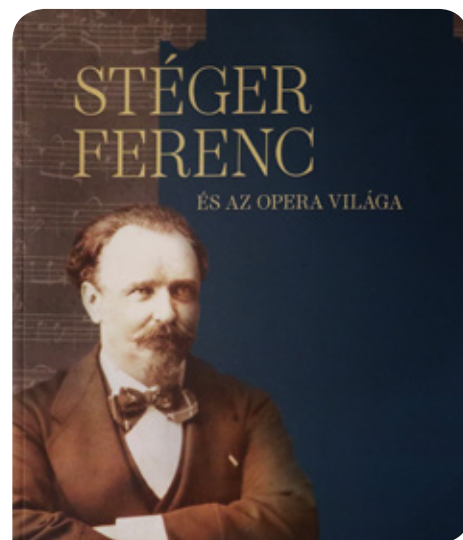
U Senandriji svečano otvorena izložba „Franjo Stazić i svijet opere“

U senandrijskom Muzejskom centru „Ferenczy“ 24. listopada svečano je otvorena izložba „Stéger Ferenc és az opera világa“ („Franjo Stazić i svijet opere“). Izložbu je otvorio povjesničar glazbe Dániel Mona, koji je napomenuo kako je izložba samo jedan (prvi) u nizu programa u spomen na 200. obljetnicu rođenja senandrijskog opernog pjevača Ferenca Xavéra Stégera.

On je Hrvatima poznat kao Franjo Stazić jer je pod tim imenom započeo svoju karijeru u zagrebačkoj operi. Nastupio je naime u praizvedbi opere „Ljubav i zloba“ Vatroslava Lisinskog, prve hrvatske opere, 28. ožujka 1853. u ulozu Vukosava.

Na otvorenju izložbe, koja će biti otvorena do 9. ožujka 2025. godine, nastupio je i operni pjevač István Horváth.

„Stazić 200“, koja je posvećena prvoj hrvatskoj operi, „Ljubav i zloba“, i njezinim izvođačima. Predsjednik Benković u pozdravnom je govoru istaknuo kako se u Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ upravu tiskaju knjižice o Franji Staziću na hrvatskom jeziku. Njima se želi djecu u hrvatskim školama upoznati s tenorom Stazićem. Također je u

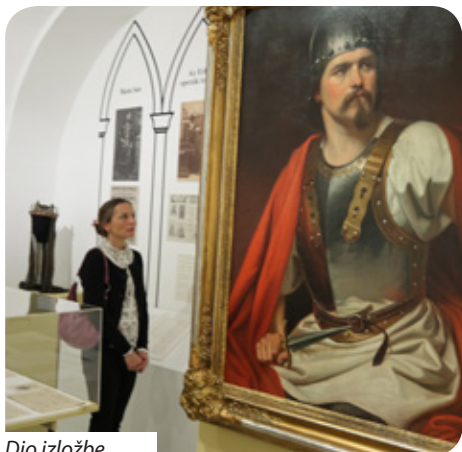
Stazića, pa će se tako 2. prosinca održati Stručna konferencija na kojoj će sudjelovati i stručnjaci muzikolozi iz RH, a vrhunac programa planiran je za sljedeću godinu, kad će se otkriti spomen-ploča na rodnoj kući Stazića. Ploča će biti dvojezična, na hrvatskom i mađarskom jeziku. „Franjo Stazić na jedan poseban način povezuje dvije susjedne i prijateljske zemlje, Hrvatsku i Mađarsku“, ističe diplomatska savjetnica Marina Sikora. Predsjednik Hrvatske samouprave Senandrije Đuro Benković također je najavio Dan Hrvata, koji će se održati 1. ožujka 2025. godine u Senandriji i na kojem se očekuje nastup jednog od najpoznatijih hrvatskih tenora, Domagoja Dorotića.

Događanju su nazočili, među brojnim istaknutim uzvanicima, i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić i gradonačelnik Senandrije Zsolt Fülöp, koji su također

U sredini veleposlanik Andrić

U organizaciji Hrvatske samouprave Senandrije položen je vijenac na ulaz u rodnu kuću Franje Stazića, a nakon otvorenja izložbe upriličen je domjenak prepun dalmatinskih pića i iča u Kući civila. U njoj je predsjednik Hrvatske samouprave Senandrije Đuro Benković otvorio (još jednu) Komornu izložbu:

Dio izložbe

Đuro Benković s djelatnicama Veleposlanstva RH

planu da bi Komorna izložba uz izvedbu jedne operne pjevačice gostovala u različitim regijama Mađarske gdje žive Hrvati, a za djecu bi se pripremila i natjecanja iz povijesti koja uključuju i znanje o Franji Staziću.

Očekuje se niz programa u sklopu 200. obljetnice rođenja opernog pjevača Franje

vodili razgovor o sljedećem projektu, tj. budućoj hrvatsko-mađarskoj suradnji Veleposlanstva RH u Mađarskoj i Grada Senandrije.

Programi su ostvareni uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH, Grada Senandrije i Hrvatske samouprave Senandrije.

Kršul

Narodnosni susret Sambotelske biskupije

U Kisegu je 7. rujna održan peti Narodnosni susret Sambotelske biskupije u organizaciji Sambotelske biskupije i Hrvatske samouprave Željezne županije.

Svetu misu sa zborom svećenika predvodio je sambotelski biskup dr. János Székely u crkvi Srca Isusova. „Bud zdrava dična Marija” bila je početna pjesma svete mise čije su dionice pjevane na hrvatskom i slovenskom jeziku. Pozdravnim govorima okupljenim vjernicima obratili su se biskup Sambotelske biskupije dr. János Székely i predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije Stipan Krizmanić. Na susretu su se našli vjernici iz Sambotelske biskupije – Hrvati, Slovenci i Nijemci.

Uz biskupa Székelya svetu su misu koncelebrirali petrovošelski župnik Tamás Köbli, gornjosenički župnik Tibor Tóth i župnik kiseške župe Srca Isusova Zoltán Kirner. Spomenuti župnici na čelu su župa u kojima žive vjernici različitih nacionalnosti.

Biskup János Székely stavio je u središte svoje propovijedi tri mučenika iz

Biskup Sambotelske biskupije dr. János Székely

Predsjednik Hrvatske samouprave Kisega Šandor Petković

slovačkog grada Košica. Naglasio je kako je naša misija biti štiti našem kršćanstvu, obitelji, vjeru i materinskom jeziku jer bi bez toga društvo bilo uništeno. Naglasio je važnost očuvanja korijena, bez kojih nema žive kulture. U kršćanskoj kulturi ima života sve dok se držimo korijena. Kultura postaje prazna ako izgubimo blago vjere, morala, istine...

Nakon svete mise procesija sa zastavom krenula je od crkve do dvorane kiseškog centra Dr. Nagy László EGYMI, gdje je priređen svečani ručak. Nakon ručka slijedio je program narodnosnih udruga i društava.

Na svetoj misi na hrvatskom jeziku pjevali su Pjevački zbor i orkestar „Zora” iz Kisega, članovi HKD-a „Gradišće” iz Petrova Sela i Pjevački zbor „Lastavice” iz Narde. Na svetoj misi na slovenskom jeziku pjevala su dva crkvena zbora župe Gornji Senik, crkveni zbor iz Gornjeg Senika i crkveni zbor Saveza Slovenaca u Mađarskoj iz mjesta Števanovci te formacija Saveza Slovenaca u Mađarskoj Porabski trio. Na njemačkom jeziku na svetoj misi pjevao je Njemački crkveni zbor iz Kisega i Zbor iz Kószegfalva. Svi oni nastupili su i u kulturnom programu koji je slijedio nakon svečanog ručka.

U povorci

U sklopu kulturnog programa predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije Stipan Krizmanić i predsjednik Hrvatske samouprave Kisega Šandor Petković supruzi Imrea Harsányija, koji zbog bolesti nije bio nazočan, uručili su Priznanje koje je od Hrvatske samouprave Željezne županije dobio za uzorno djelovanje na očuvanju i njegovanju hrvatske kulture i identiteta.

Događaju je nazočila i glasnogovornica Slovenaca u Mađarskom parlamentu Erika Köles Kiss i slovenski vjernici iz Porablja na čelu sa župnikom Gornjeg Senika Tiborom Tóthom kao i konzulica Slovenije Dubravka Šekoranja, predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Vince Hergović, direktorica hrvatskoga i ugarskoga vikarijata Željezanske biskupije Kristina Glavanić i brojni drugi.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Kup podravskih ribiča

U organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije 23. listopada 2024. godine održano je ovogodišnje natjecanje u ribolovu za „Kup podravskih ribiča“.

Nagrađeni

Ove je godine Kup podravskih ribiča održan u Mišljenu, na tamošnjem jezeru kod gradskog doma kulture, a domaćini priredbe bili su glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te mjesna i hrvatska samouprava Mišljena. Zanimljivo je kako jezero na kojem se održalo natjecanje inače održava Udruga „Naši ljudi“, čiji je predsjednik Arnold Barić ujedno i predsjednik Hrvatske samouprave Mišljena. Nakon dobrodošlice organizatora i domaćina započelo je natjecanje 25 dvočlanih ekipa. Natjecanje je trajalo od 8 do 12 sati. Nakon natjecanja slijedila je objava rezultata, uručenje nagrada i zajednički ručak. Osim natjecatelja događanje su popratili brojni znatizeljnici, navijači, rodbina i prijatelji, tako da se okupio velik broj Hrvata. Natjecanje je imalo i međunarodni karakter jer su sudjelovale i ekipe Ribičkog društva „Linjak“ iz Topolja u RH. Članovi tog društva stalni su sudionici ribičkih natjecanja u Baranjskoj županiji te ostvaruju i plodnu suradnju s Hrvatskom samoupravom Vršende i Hrvatskom samoupravom Mišljena. Tomu je dokaz i nedavno održan I. susret na Puškašu.

Predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije Zoltan Solga ističe kako je i ovogodišnji „Kup podravskih ribiča“ bio u znaku okupljanja ekipa hrvatskih samouprava, ustanova, civilnih udruga iz regije te ekipa iz Hrvatske. Da bi se ostvarilo pravo sudjelovanja, svaka organizacija ima mogućnost prijaviti ekipu od dva člana (može

biti i mješovita) i uplatiti kotizaciju te prihvatiti pravila natjecanja. Peca se s dva štapa / dvije udice po osobi, bez primanja pomoći. Ulovljenu ribu treba što prije osloboditi s udice, staviti u čuvarku pa je vratiti u vodu. Ulov se mjeri na licu mjesta. Kad se prihvate rezultati, nema mjesta za žalbe.

Najmlađi ribič

Pobjednička ekipa osvaja „Kup podravskih ribiča“ na rok od godinu dana te treba na njega gravirati datum pobjede i ime ekipe. Prvo, drugo i treće mjesto osvajaju pehar i povelju, a posebne nagrade dodjeljuju se za: najbolju žensku ekipu, najbolju omladinsku ekipu (do 14 godina), najmanju ulov-

S medaljom

ljenu ribu, najveću ulovljenu ribu, najviše ulovljenih riba. Dodjeljuje se i nagrada za motivaciju.

Ovoga puta prvo mjesto i pobjeda s najviše osvojenih bodova pripali su ekipi Županija Šomođ (Zoltan Solga, Jozo Magda), drugo mjesto osvojila je ekipa Linjak 2. – Topolja (Boško Čanaki, Velibor Knežević), a treće mjesto ekipa Podravci 1. – Daranj (Béla Darók, Attila Szári).

Nagradu za najviše ulovljene ribe osvojila je ekipa Županija Šomođ (Zoltan Solga, Jozo Magda), Jozo Magda ulovio ih je najviše. Nagradu za najveću ulovljenu ribu osvojila je ekipa Sorkapocs iz Potonje (Gábor Katona, Zoltán Schuttmann), ulovio ju je Zoltán Schuttmann.

Nagrada Najmanja ulovljena riba pripala je ekipi Pčelari iz Martinaca (Martin Balatinac, Franjo Kraner). Najmanju ribu ulovio je Franjo Kraner.

S peharom u ruci

Nagradu Najbolja ženska ekipa osvojila je ekipa Ribice iz Izvara (Valeria Babaić, Jelica Gujaš Papić). Valeria Babaić ulovila je jednu „zlatnu ribu“ (žuta je bila, tako je izgledala, kao da je zlatna). Motivacijska nagrada pripala je pak Milanu Kraneru kao najmlađem sudioniku natjecanja.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Organizatori

Mala stranica

ADVENTSKI VIJENAC OD MEDENJAKA

Postoje različite vrste adventskih vijenaca iako se tradicionalno prave od zimzelenih grana. Ljudska mašta i kreativnost nemaju granica. Adventski vijenac može se napraviti i od tradicionalnog božićnog slatkiša – medenjaka. Za takav adventski vijenac treba izraditi tijesto od sljedećih sastojaka: 660 g glatkog brašna, 1 žličica sode bikarbone, pola žličice praška za pecivo, 1 vrećica začina za medenjake, 1,5 žličica soli, 160 g meda, 2 jaja, 200 g šećera, 230 g margarina te cimet po želji.

Izrada: zamijesite tijesto od navedenih sastojaka, zamotajte u plastičnu foliju i ostavite u hladnjaku najmanje jedan sat. Nakon toga razvaljajte tijesto na papiru za pečenje na debljinu od 0,5 cm i izrežite oblike vijenca i zvjezdica te stavite peći na 180 °C 10–15 minuta, ovisno o jačini pećnice. Moraju biti mekani kad ih vadite iz pećnice! Ostat će vam dosta tijesta, pa od njega ispecite medenjake i za sebe. Zatim napravite glazuru od 3 bjelanjka, 500 g šećera u prahu i malo limuna. Na kraju ukasite medenjake glazurom.

PALIMO PRVU SVIJEĆU NA ADVENTSKOM VIJENCU

U nedjelju 1. prosinca prva je nedjelja adventa ili došašća. To je razdoblje crkvene godine u kojemu se priprema za Božić, a i početak nove liturgijske godine. U došašću se izražuje i na stol stavlja adventski vijenac s četiri svijeće koje simboliziraju četiri nedjelje u došašću. Adventski vijenac čine dva temeljna simbola – krug i svijeće, odnosno svjetlo. Krug ili prsten bez početka i kraja shvaća se kao simbol vječnosti i vjernosti. Ponekad se adventski krug tumači kao krug zemaljski s četiri strane svijeta. Vijenac je u kršćanstvu znak spasenja dobivena po Kristu. Zimzelena granje upućuje na život koji ne prestaje, na vječni život. Grane podsjećaju i na Isusov ulazak u Jeruzalem kad ga je narod pozdravljao. Svjetlo svijeća označava dolazeće svjetlo Isusa.

Adventske svijeće, izvorno crvene i bijele boje, upućuju na Isusovu žrtvu i pobjedu. Prema tradiciji prva je svijeća nazvana prorokovom svijećom, druga betlehemskom, treća pastirskom, a posljednja svijećom anđela. Postupno paljenje svijeća znak je približavanja Božića.

DOŠAŠĆE SE SLAVI OD 5. STOLJEĆA

Došašće počinje četiri tjedna prije Božića. Najranije može početi 27. studenoga, a najkasnije 3. prosinca. Završava 24. prosinca, na Badnjak. U došašću prevladava ljubičasta boja u liturgiji, a na misama se čitaju prikladni biblijski tekstovi. Slavljenje došašća počelo je u 5. stoljeću kad je biskup Perpetuo iz Toursa započeo pripremu za Božić počevši od blagdana sv. Martina, 11. studenoga. Nazvao je došašće pokorničkim vremenom naredivši post u tri dana svakog tjedna od 11. studenog do Božića. U 6. stoljeću papa Grgur Veliki skratio je došašće na četiri tjedna, što se zadržalo do danas, te je ukinuo dotadašnje suzdržavanje od mesa i mliječnih proizvoda za vrijeme došašća (makar se i danas razdoblje došašća gleda kao vrijeme suzdržavanja od velikih slavlja i gozba). U sklopu došašća obilježavaju se i pojedini blagdani – Sveta Barbara, Bezgrešno začće Blažene Djevice Marije, Sveti Nikola, Djetinjci, Materice i Očiči, Dan svetog Tome i Badnjak – koji u hrvatskoj tradiciji imaju bogatu lepezu narodnih i vjerskih običaja.

Hrvatski tjedan u keresturskom dječjem vrtiću

U keresturskom hrvatskom dječjem vrtiću posebno mjesto zauzima njegovanje hrvatskih tradicija. U ustanovi je od 14. do 18. listopada održan Hrvatski tjedan, tijekom kojeg su se polaznici vrtića upoznali s nekadašnjim jesenskim kućnim poslovima, uređenjem starih pomurskih kuća, narodnom nošnjom i plesovima... Naravno, bilo je i mnogo igara povezanih s temom. Sve su to pripremile djelatnice dječjeg vrtića s ravnateljicom Erikom Németh uz materijalnu pomoć hrvatske i mjesne samouprave Kerestura i tehničku pomoć članica Pjevačkog zbora „Ružmarin“.

U životu djeteta vrtičke dobi igra zauzima posebno mjesto. Ona je osnovna aktivnost na koju se može graditi te se u nju mogu uvrstiti vrijedni sadržaji, pa i razne aktivnosti Hrvatskog tjedna. „Hrvatski tjedan osmislili smo tako da uvrstimo sadržaje koji obilježavaju pomurske Hrvate odnosno djelatnosti koje su se nekad obavljale. To su hrvatske pjesme, narodna nošnja, ples, materijalna kultura, kajkavski dijalekt i običaji. Naravno, posebno smo pazili na to da djeci sve predstavimo na način koji je njima prihvatljiv, uzimajući u obzir njihovu dob kako bi uživali u tome. Smatram da odgoj na hrvatsku kulturu treba započeti u najranijoj dobi. Budući da u mladim obiteljima to više nije primijenjeno, naša predškolska ustanova treba jačati i taj dio“, rekla je voditeljica dječjeg vrtića Erika Németh.

Članica zbora Eržika Šelek pokazuje kakve su se igračke pravile od kukuruza

U zavičajnoj kući

U hrvatska naselja useljavaju se pripadnici većinskog naroda, a posljedica je toga da u vrtićima ima sve manje djece hrvatskoga podrijetla, a tako je i u Keresturu. Upravo zbog toga djelatnici se trude jačati hrvatsku kulturu u ustanovi. Tjedan je započeo uređivanjem hrvatskog kutka, a u uređivanje su uključili i roditelje. Mnogi od roditelja pronašli su neke stare predmete koji su ostali iz 60-ih godina prošloga stoljeća. U hrvatski kutak stavljene su stare tkanine, fotografije, zdjele, narodna nošnja... Sve su to djeca mogla opipati, isprobati kako se to nekad upotrebljavalo.

Prvi dan bio je posebno uzbudljiv – u vrtić je stigla keramičarka Edita Herman i s njom su djeca isprobala izrađivati male zdjele na lončarskom stolu. Za njih je bio poseban užitek umakati ruke u vodu i oblikovati glinu. Od toga su nastali mali tanjuri i šalice. Drugi su dan polaznici vrtića bili na izletu u Serdahelu, gdje su pogledali zavičajnu kuću. O raznim predmetima i odjeći pričala im je umirovljena učiteljica Jelica Mihović Adam. Nije izostao ni posjet keresturskoj zavičajnoj kući, gdje su im čika Vili i teta Manjika pričali što su i kako su nekad radili u kućanstvu. Treći su dan u vrtić stigle umirovljenice koje su predstavile običaj krunjenja kukuruza, ali ne samo to, nego i kakve su igračke izrađivale od kukuruza, od kukuruzovine, odnosno

od kumušine. Ovaj put bile su zanimljivije lutke napravljene od kukuruza nego one koje se kupuju u trgovini, a mnogi su vrlo vješto krunili kukuruz. Jedan dan posvećen je i pomurskim popevkama i plesu. Članice mjesnog Pjevačkog zbora „Ružmarin“ obukle su tradicionalnu kerestursku narodnu nošnju i posjetile mališane u dječjem vrtiću te uvježbavale s njima jednostavne hrvatske popevke i učile s njima brojalice, kratke pjesmice i igrice na kajkavskom narječju. Na „Igraj kolo“ svi su stali u krug kako bi otplesali tradicionalan svatovski ples. Uoči Hrvatskog tjedna raspisan je i likovni natječaj „Hrvat/Hrvatica sam“ na koji su se prijavila djeca iz Mlinaraca i Kerestura. Izrađeni su crteži s temama „Kajkavska ruža“, „Djeca u narodnoj noš-

Isprobali su izrađivati glinene posude

nji“, „Moj dječji vrtić“, „Ribari na Muri“ i mnogi drugi crteži na zadanu temu. Od radova je uređena izložba u keresturskom dječjem vrtiću, tj. u domu kulture, gdje ustanova djeluje zbog obnove zgrade dječjeg vrtića. Svi sudionici natječaja dobili su nagrade, a oni koji su bili najvještiji, dobili su posebnu nagradu. Prvo mjesto osvojio je Áron Marton, drugo mjesto Bence Bróz, a treće mjesto Miléna Kropf. Posebne nagrade dodijeljene su Lizi Rezsek i Miri Lakos.

Beta

Imre Harsányi (1957. – 2024.)

Dana 27. listopada nakon duge i teške bolesti preminuo je Imre Harsányi. Rođen je 3. veljače 1957. godine u Prisiki. Njegov ispraćaj bio je 30. listopada na prisičkom groblju.

Imre Harsányi rođen je 1957. godine u hrvatskoj obitelji u Prisiki. U obitelji se govorilo hrvatskim jezikom, njegovali su se i čuvali narodni običaji i hrvatske tradicije. Ljubav prema narodnoj pjesmi i glazbi u prvom je redu naslijedio od majke, od koje su brojni sakupljači narodnog blaga mogli čuti gotovo zaboravljenu vrijednu građu. Na njega je uvelike utjecao živi kulturni život koji se od sredine 70-ih godina 20. stoljeća počeo buditi među gradišćanskim Hrvatima u hrvatskim selima.

U drugoj polovini 70-ih bio je član orkestra koji je pratio kulturnu skupinu iz Petrova Sela. Bio je jedan od utemeljitelja i voditelja Pinka Banda (od 1980. do 1994. godine). Na samom početku samoupravnog sustava, 1994., aktivno se uključio u rad

Hrvatske narodnosne samouprave Kisega. Bio je inicijator i utemeljitelj kiseškog Pjevačkog zbora „Zora” 2002. godine. Osnovao je i glazbeni sastav „Zora” koji je pratio zbor. Bio je član muškog pjevačkog zbora „Dičaki”, čiji su članovi iz Austrije i Mađarske. Bio je član i gradišćanskog zbora Pax et Bonum, koji okuplja 120 članova iz triju država. Željezanski biskup dodijelio mu je 15. lipnja ove godine časni znak Željezanske biskupije u srebru „priznavajući mu osebujne zasluge za Željezansku biskupiju”. Puno je učinio i na razvoju međunarodnih odnosa kiseških Hrvata, u prvom redu s matičnom domovinom. Bio je redoviti sudionik hrvatskih događanja u Kisegu i u programima Dana opsade Kisega. Svojim radom u proteklih 50 godina znatno je doprinio kulturnoj ra-

zvolnosti grada Kisega i Željezne županije, a svojim radom na regionalnoj i međunarodnoj razini uvelike je pridonio ugledu Kisega i Željezne županije. Rujna 2024. dobio je priznanje Hrvatske samouprave Željezne županije za uzorno djelovanje na očuvanju i njegovanju hrvatske kulture i identiteta.

Branka Pavić Blažetin

Joško Jurinković (József Jurinkovits) (1935. – 2024.)

Joško Jurinković preminuo je 16. listopada u 89. godini života, a pokopan je na groblju u Umoku 24. listopada. Rodio se u hrvatskoj obitelji 11. travnja 1935. godine, majčino prezime bilo je Vlasits. Njegova generacija tad je u Umoku u obitelji, na ulici i u crkvi govorila hrvatskim jezikom. U školi se nije učio hrvatski jezik, a polako je on istisnut i iz crkve.

Gradišćanski Hrvat Joško Jurinković uvelike je zaslužan za hrvatska gibanja u Umoku tijekom proteklih desetljeća. Zalagao se za čuvanje i prenošenje, razvoj hrvatske kulture, tradicije i jezika. Bio je dugogodišnji predsjednik Hrvatske samouprave Umoka te je poznavatelj prošlosti gradišćanskih Hrvata u Umoku i šire.

U Umoku nije bilo škole, pa su djeca pohađala školu u obližnjim mađarskim naseljima, a zbog blizine njemačke granice nakon 80-ih godina njemački jezik uživa prioritet. Joško Jurinković, sagledavajući situaciju u selu koje 1989. godine broji 420 stanovnika, iste godine inicira i utemeljenje Pjevačkog zbora „Tulipan”, kojem su se pridružili i plesači i svirači. Godine 2003. utemeljio je i plesnu skupinu. Iz toga zbora izraslo je i Hrvatsko kulturno društvo „Kajkavci”, koje i danas djeluje i čiji je predsjednik svojevremeno bio i Joško Jurinković. Na inicijativu Joška Jurinkovića 2006. godine snimljen je dokumentarni zapis „Umočko veselje”. To trodnevno snimanje i priredba okupili su sve stanovnike Umoka, toga malog sela na mađarskoj strani Nežiderskog jezera. Pomažu mu Koljnofčani,

čiji nastavnici drže i škole hrvatskoga jezika za stanovništvo Umoka. Godine 1994. sudjeluje u iniciranju izbora Hrvatske samouprave Umoka, čiji je predsjednik do 2014. godine. Bio je i zastupnik Hrvatske samouprave Đurško-mošonsko-šopronske županije i aktivan član Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Njegovim zalaganjem uspostavlja se prijateljska veza s KUD-om „Januševac” iz Brdovca, što doprinosi jačanju hrvatske kulture i očuvanju hrvatskog jezika u Umoku. Sve to

dovodi do pobratimljenja Umoka i naselja Brdovec u blizini Zagreba 2005. godine.

Aktivno pomaže u očuvanju prošlosti sela. U seoskoj kući poučava pletenje košara i rezbarenje, brine se o napisima na hrvatskom jeziku kod izloženih predmeta te prikuplja govor Umoka.

Godine 2016. objavljen je rječnik hrvatskoga govora u Umoku „Kak mi govorimo – reči Umočanov” autora Jožefa Horvatha. U njemu je Jurinković sudjelovao sa svojim znanjima o hrvatskoj tradiciji u Umoku i sa sakupljenim riječima. Njegovo je djelovanje plemenito i uzorno te je primjer očuvanja hrvatske kulture i jezika.

Godine 2017. odlikovan je nagradom „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” za rad na buđenju hrvatskog jezika i kulture u Umoku, a još 2001. godine nagradom za Zajednicu Umoka. Iste je godine Hrvatska samouprava Umoka, čiji je predsjednik bio, odlikovana nagradom za manjine županijske samouprave Đurško-mošonsko-šopronske županije. Savez Hrvata u Mađarskoj 2003. godine odlikovao ga je za očuvanje hrvatske kulture u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Prvi koljnofski TedX – Jezik je prava kopča

Prvi koljnofski TedX pod nazivom „Jezik je prava kopča“ održan je u Koljnofu 14. rujna 2024. Do ideje o toj novoj seriji konferencija došle su sestre Silvana i Karmela Pajrić kako bi motivirale stanovništvo i sudionicima konferencije naglasile važnost materinskoga jezika. „TEDx priredba je ku organiziraju na cijelom svitu. Za širenje vridne misli (*Terjesztésre érdemes gondolatok*) su dostupačne u različiti tema na internetski platforma.“

Organizatorice su pozvale predavače ki su zbog znanja hrvatskoga jezika imali prednosti sudjelovati na različiti projekti, tečajji ili kod školovanja. Predavači su bili psihologinja Marijana Pajrić, učiteljica Andrea Egrišič Völgyi, študentica turizma Karmela Pajrić, novinarka Hrvatskih novin Ingrid Klemenčič, Aleksandra Nagy urednica ORF-a (poslala videosnimku sa svojim predavanjem), učiteljica Silvana Pajrić, študentica gospodarstva Hanna Kiss ka ima koljnofske korijene, učenica Ana Geče, defektologinja Dorina Geče Bali i na kraju neumorni hrvatski aktivist dr. Franjo Pajrić.

Predavači su spomenuli različne školske projekte s Buševcem u Hrvatskoj i Kiseljacom u Bosni i Hercegovini, Ljetnu školu folkloru, Taskfors, projekt *Po staza naših starih* i bezbroj nastupov u okviru folklornoga ansambla. Na priredbi su svirali Mali koljnofski tamburaši.

Karmela Pajrić na svojoj je Facebook stranici objavila: „Zahvaljujemo se svakome,

Sudionici konferencije

koji ste bili na prvom koljnofskom TedX-u – Jezik je Prava Kopča. Čuli smo jako zanimljive priče, osobna iskustva, važne informacije, smijali se, gledali slike i videje, uživali u živoj tamburaškoj glazbi, te što je najvažnije razgovarali smo se. Puno toga je bilo, ali nadamo se da smo bar malo inspirirali i

motivirali neke. Već je jedna mlada osoba, koja je pred odlukom studija, odlučila da će nastaviti u Hrvatskoj, iskoristivši te informacije i iskustva koje je danas čula. Što je ovo, ako ne uspjeh?! Nadamo se da idući put će se okupiti više nas, još raznolikiji ljudi, mi planiramo i drugi TedX.“

ik

„Spaja nas Karašica“

Gastronomsko-kulturna priredba „Spaja nas Karašica“ povezuje sva naselja uz rječicu Karašice. Ta rijeka teče kroz 26 sela odnosno kraj njih, prelazi preko granice, gdje dotiče šest naselja. Naselja kroz koja prolazi u Mađarskoj su Feketić (Feked), Bodica (Fazekasboda), Kikoš (Kékesd), Seluv (Szellő), Katolj, Kemed (Máriakéménd), Surdukinj (Szederkény), Boja (Bóly), Borjat (Borjád), Veliki Budmir (Nagybudmér), Mali Budmir (Kisbudmér), Pócsa, Viljan (Villány), Vilaguš (Virágos), Madžarboja (Magyarbóly), Lapanđža (Lapáncsa), Iločac (Ilocska), a u Hrvatskoj Luč, Šumarina, Šečerana, Branjin Vrh, Popovac, Branjina, Podolje, Gajić, Draž i Batina.

Prva priredba „Karašica nas spaja“ održana je prije desetak godina u Surdukinju. Cilj je priredbe na godišnjem zajedničkom susretu povezati ljude i naselja uz obalu rječice Karašice u Mađarskoj i Hrvatskoj. Tako su počeli godišnji susreti na kojima sudjeluju i Hrvati iz Surdukinja i Katolja, dvaju naselja kroz koja teče Karašica i koja imaju utemeljene hrvatske narodnosne samouprave. Susret se uvijek održava u rujnu, a pozvani se predstavljaju u kulturnom i gastronomskom programu. Ovogodišnji susret i druženje uz kulturni program održani su u Popovcu u Hrvatskoj. U kulturnom programu sudjelovao je katoljski Pjevački zbor „Karašica“ te predstavnici Hrvata iz Katolja i Surdukinja.

BUDIMPEŠTA – U društvu savjetnice Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj Marine Sikora HOŠIG je 24. rujna posjetio ravnatelj Instituta za hrvatski jezik dr. sc. Željko Jozić. Gošte je primila glavna ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan te su zajednički obišli školu. Tijekom posjeta ravnatelj Jozić upoznao se s odgojno-obrazovnim i kulturno-prosvjetnim radom ustanove, a u razgovoru s glavnom ravnateljicom Gojtan dogovorena je suradnja dviju ustanova. U sklopu suradnje predviđena su razna predavanja i radionice u sklopu HOŠIG-ova Tjedna hrvatske kulture i na Danu hrvatske glagoljice i glagoljaštva.

Izvor: Facebook – HOŠIG